

החלטת ועדת האתיקה
בענין היעדרויות חברי הכנסת משיבות הכנסת
בכנס החורף ובכנס הקיץ של המושב השני של הכנסת ה-25
מיום י' באב התשפ"ה, 4 באוגוסט 2025

א. כללי

1. סעיף 13ד(א)(2) לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951 (להלן – חוק החסינות) קובע:

"חבר הכנסת שעשה אחת מאלה יהיה נתון לשיפוטה של ועדת האתיקה של חברי הכנסת:

נעדר משיבות הכנסת, ללא הסבר סביר –

- (א) תקופה רצופה של חדשים או יותר, ולעניין זה לא יובאו ימי הפגרה בחשבון; או
(ב) שליש או יותר מכלל ימי הישיבות שקיימה הכנסת בכנס פלוני, ואולם –
(1) אם הוא סגן שר – שתי חמישיות או יותר מכלל ימי הישיבות כאמור;
(2) אם הוא שר – מחצית או יותר מכלל ימי הישיבות כאמור."

2. סעיף 15 לחוק החסינות קובע כי "לענין חוק זה, דין שר או סגן שר שאינו חבר הכנסת, כדין שר או סגן שר שהוא חבר הכנסת". עם זאת, החלטה מס' 33/20 של ועדת האתיקה קובעת כי שרים וסגני שרים שאינם חברי כנסת יהיו נתונים לשיפוטה של ועדת האתיקה רק אם נעדרו שלושה רבעים או יותר מימי ישיבות מליאת הכנסת בכנס מסוים. בכך, הרחיבה הוועדה את מכסת ההיעדרויות המותרת לשרים וסגני שרים שאינם חברי כנסת.

3. חוק החסינות מכיר בכך שחברי הכנסת, השרים וסגני השרים נדרשים מפעם לפעם להיעדר ממשכן הכנסת לצרכי עבודתם הציבורית, ועל כן קובע כי ועדת האתיקה תדון רק בהיעדרות החורגת ממכסת ההיעדרויות שנקבעה. קביעה זו, יחד עם קיומן של פגרות הכנסת, מאפשרת לחברי הכנסת, לשרים ולסגני השרים לתכנן את ימי היעדרותם כך שלא יחרגו מדרישות החוק.

4. בהתאם לכך, במספר החלטות עבר של הוועדה נקבע כי היעדרות חברי הכנסת לצורך פעילות פוליטית וציבורית, לרבות נסיעות מטעם המדינה או הכנסת; היעדרות בשל מחלה שגרתית; והיעדרות בשל אירועים משפחתיים, לא תיחשב כהסבר סביר להיעדרות.

5. הוועדה מבקשת להדגיש את החשיבות שהיא רואה בנוכחות חברי הכנסת, השרים וסגני השרים בעת דיוני המליאה לשם שמירה על כבוד הכנסת ועל אמון הציבור בכנסת. זאת גם בהתאם להוראות כלל 3 לכללי האתיקה לחברי הכנסת הקובע כי "חבר הכנסת יקדיש למילוי תפקידו כחבר הכנסת את כל הזמן הדרוש לכך, ויבכר בזמן הזה את מילוי תפקידו על פני כל עיסוק אחר".

6. באשר לשרים ולסגני שרים, אמנם החוק מכיר בעיסוקיהם הרבים מחוץ לכנסת, ועל כן יש להם מכסת היעדרות נרחבת יותר. עם זאת, מוטלות עליהם מחויבויות מול הכנסת, הן בתפקידם כחברי הכנסת הם נדרשים להשתתף בדיונים ובהצבעות, והן בתפקידם כשרים המוזמנים להופיע בוועדות הכנסת, להתייחס להצעות חוק ולהצעות לסדר במליאה ולהשיב לשאלות.

7. הוועדה מבהירה כי מעתה ואילך, ככל שחבר כנסת או חבר הממשלה סבור כי נפלה טעות בחישוב הנוכחות ביחס אליו, עליו לפרט את האסמכתאות לכך.

ב. החלטת ועדת האתיקה - היעדרויות בכנס החורף של המושב השני של הכנסת ה-25

1. בכנס החורף של המושב הראשון של הכנסת ה-25, מיום ל' תשרי התשפ"ד (15 באוקטובר 2023) עד כ"ח באדר ב' התשפ"ד (7 באפריל 2024), קיימה מליאת הכנסת 63 ישיבות.
2. הנסיבות החריגות שאפיינו את כנס החורף של המושב השני, ובראשן אירועי ה-7 באוקטובר ופרוץ מלחמת "חרבות ברזל" יצרו שינוי משמעותי לאורך רוב חודשי כנס החורף ובאופן עבודת חברי הכנסת והשרים. תקופה ארוכה שחברי הכנסת הפעילו חמ"ל שסייע בפתרונות לפניות ציבור בתחומים ענפים ומתן סיוע מסוגים שונים למשרדי הממשלה לקיום שירותים חברתיים. בדומה לכך, גם השרים נדרשו לפעול במלחמה רבות ממשרדיהם. אף ועדת האתיקה קבעה החלטה חריגה שאפשרה לחברי הכנסת בתקופה זו לסייע בענין גיוס תרומות לעמותות ובהתנדבות לסיוע ללא תמורה בפעילות בעלת אופי ציבורי (החלטה 15/25). כמו כן, חברי הכנסת פעלו לסיוע ולמפגשים תכופים עם אזרחים שפונו מבתיהם ויצאו לסיוע בשטח, נפגשו עם משפחות החטופים, ליוו משפחות שכולות והשתתפו בלוויות. כתוצאה מכל אלו, בכנס זה, עבודתם של חברי הכנסת במשכן הייתה שמורה למקרים הקשורים במצב החירום ומשכן מצומצמת מהרגיל.
3. לאור האמור ועדת האתיקה החליטה להתייחס להיעדרויות חברי הכנסת בכנס החורף באופן מקל ולא להטיל סנקציות אתיות על חברי כנסת שחרגו ממכסת ההיעדרויות.

ג. היעדרות חברי הכנסת כנס הקיץ של המושב השני של הכנסת ה-25

1. בכנס הקיץ של המושב השני של הכנסת ה-25, מיום י"א באייר התשפ"ד (19 במאי 2024) עד כ"ב בתמוז התשפ"ד (28 ביולי 2024), קיימה מליאת הכנסת 29 ישיבות.
בהתאם לחוק החסינות, מספר ההיעדרויות הבא עולה על המכסה המותרת :
 - א. חבר הכנסת – 10 ימי ישיבות.
 - ב. סגן שר – 12 ימי ישיבות.
 - ג. שר – 15 ימי ישיבות.
 - ד. שר או סגן שר שאינו חבר כנסת – 22 ימי ישיבות.
2. הוועדה מבקשת להפנות את תשומת ליבם של כלל חברי הכנסת והשרים להוראות חוק החסינות ולחובותיהם הכלולים בו ובהחלטה זו ולהקפיד להשתתף בישיבות הכנסת. הוועדה מדגישה כי ככל שחברי הכנסת והשרים המנויים בהחלטה זו יחרגו פעם נוספת ממכסת ההיעדרויות הקבועה בחוק, היא תפעל להטלת סנקציות חמורות יותר.

החלטת ועדת האתיקה

ועדת האתיקה מצאה כי 113 חברי הכנסת מילאו את חובתם להיות נוכחים בישיבות הכנסת במושב האמור בהתאם למכסה הקבועה בחוק והיא מבקשת לציין זאת לחיוב. להלן פירוט חברי הכנסת והשרים שנעדרו מעבר למכסה הקבועה בחוק :

1. חבר הכנסת אריה דרעי:

נעדר מ-27 ישיבות. כלומר, 18 ישיבות מעבר למכסה הקבועה בחוק.

תגובת חבר הכנסת דרעי: היעדרויותיו נבעו מהשתתפותו בדיוני קבינט המלחמה (להלן – הקבינט המצומצם); ומנסיבות אישיות של אשפוז ואבל בעקבות פטירה של אחיו הגדול. כמו כן, ציין חבר הכנסת דרעי יומיים בהם נכח בכנסת אך נוכחותו לא נרשמה.

החלטת הוועדה

ועדת האתיקה משתתפת בצערו של חבר הכנסת דרעי ולא תספור במנין ההיעדרויות תקופת אבל שבו היה נתון חבר הכנסת. כמו כן, הוועדה לקחה בחשבון את השתתפותו בקבינט המצומצם וקיבלה את ההסבר שלו לגבי יומיים בהם נוכחותו לא נרשמה.

לפיכך, ולאור זאת שלא מדובר בפעם הראשונה בה חבר הכנסת דרעי חורג באופן משמעותי ממכסת ההיעדרויות, הוועדה מחליטה **להטיל עליו סנקציה של הערה ושליטת שكر למשך 4 ימים.**

2. השר חיים ביטון:

נעדר מ-25 ישיבות. כלומר, 4 ישיבות מעבר למכסה הקבועה בחוק.

תגובת השר ביטון: מבדיקה של מתאמת היומן של השר ובהצלבת מידע עם מספר גורמים, עולה כי השר נכח בכנסת ב-7 ימי ישיבות אף כי לא נרשמה בהם נוכחותו.

החלטת הוועדה

בהחלטה 29/25 העוסקת בהיעדרויות במושב הראשון של הכנסת ה-25, מכיוון שזו הייתה אז הפעם הראשונה שהשר נעדר מעבר למכסה הקבועה בחוק, הוועדה החליטה להסתפק באזהרתו ובהסבת תשומת ליבו לחובת הנוכחות.

לפיכך, עתה גם לאחר ששקלה את תגובתו, הוועדה מחליטה **להטיל עליו סנקציה של הערה ושליטת שكر למשך יומיים.**

3. השר חיים כץ:

נעדר מ-27 ישיבות. כלומר, 6 ישיבות מעבר למכסה הקבועה בחוק.

תגובת השר: השר מסר כי באותה התקופה עבר פרוצדורה רפואית מורכבת ונדרש לשיקום ביתי ממושך. בשל כך, העתיק את כלל הפעילות המשרדית לביתו הפרטי, לרבות פגישות עם משרדי ממשלה נוספים, דיפלומטים וכיוצ"ב.

החלטת הוועדה

בהחלטה 29/25 העוסקת בהיעדרויות במושב הראשון של הכנסת ה-25, ועדת האתיקה הטילה על השר חיים כץ סנקציה של אזהרה משום שנעדר מ-8 ישיבות מעבר למכסה הקבועה בחוק, וזו הייתה חריגה משמעותית. הוועדה החליטה לקבל את הסברו של השר כץ ביחס לכנס הקיץ ולראות בכך כהצדק סביר להיעדרויותיו ממנו.

4. חבר הכנסת בני גנץ:

בכנס הקיץ, שבחלקו כיהן גם כשר ללא תיק וחבר הקבינט המצומצם, נעדר חבר הכנסת בני גנץ מ-8 ישיבות. כלומר, 4 ישיבות מעבר למכסה הקבועה בחוק.

תגובת חבר הכנסת גנץ: לגבי היעדרות אחת, ציין חבר הכנסת גנץ כי היה חלק מקבינט המלחמה; לגבי שאר ההיעדרויות, ציין חבר הכנסת גנץ כי הוא היה בלוי"ז מחוץ לכנסת.

החלטת הוועדה

זו הפעם הראשונה שחבר הכנסת גנץ נעדר מעבר למכסה הקבועה בחוק. מסיבה זו וכן משום שמדובר בחריגה קטנה יחסית, הוועדה מחליטה כי לא תוטל עליו סנקציה אתית. עם זאת, הוועדה מסיבה את תשומת ליבו של חבר הכנסת גנץ לנוכחותו בישיבות הכנסת בהתאם למכסה הקבועה בחוק.

5. השר ישראל כץ:

נעדר מ-17 ישיבות. כלומר, 3 ישיבות מעבר למכסה הקבועה בחוק.

תגובת השר: 9 מההיעדרויות נבעו מנסיעותיו בתפקידו כשר החוץ; היעדרות אחת בגלל ישיבת הקבינט המדיני-ביטחוני.

החלטת הוועדה

זו הפעם הראשונה שהשר כץ נעדר מעבר למכסה הקבועה בחוק. מסיבה זו וכן משום שמדובר בחריגה קטנה יחסית הוועדה מחליטה כי לא תוטל עליו סנקציה אתית. עם זאת, הוועדה מסבה את תשומת ליבו של השר לחשיבות שבנוכחותו בישיבות הכנסת ולמכסה הקבועה בחוק.

6. השר רון דרמר:

נעדר מ-27 ישיבות. כלומר, 6 ישיבות מעבר למכסה הקבועה בחוק.

תגובת השר: לא נמסרה תגובה.

החלטת הוועדה

במושב הראשון של הכנסת ה-25 השר דרמר נעדר מ-2 ישיבות מעבר למכסה הקבועה בחוק. מכיוון שזו הייתה הפעם הראשונה שהשר נעדר מעבר למכסה הקבועה בחוק, החליטה הוועדה להסתפק באזהרתו ובהסבת תשומת ליבו לחובת הנוכחות (החלטה 29/25).

בחריגה הנוכחית, הוועדה התחשבה בתפקידו הייחודי של השר דרמר ובמאמצים המשמעותיים שלו בארץ ובחו"ל. כמו כן, הוועדה התרשמה כי מכיוון שלא מדובר בשר שהוא חבר כנסת או שר נורבגי, וכן נוכח תחום העיסוק הייחודי שלו, זיקתו לכנסת מצומצמת יותר אף מזו של שרים שאינם חברי הכנסת. לאור נסיבות אלה, ומבלי שהחלטה זו תהווה תקדים, **ועדת האתיקה מחליטה להטיל עליו סנקציה של הערה בלבד.**

7. השרה מירי רגב:

נעדרה מ-27 ישיבות. כלומר, 6 ישיבות מעבר למכסה הקבועה בחוק.

תגובת השרה: לא הובא לידיעתה כי קיימת מכסה להיעדרויות של שרים שאינם חברי כנסת מישיבות הכנסת ולכן היא לא בדקה כי אכן מתבצע רישום מסודר של נוכחותה. לאחר בדיקה שערכה בלוח הזמנים וביומנה מצאה השרה כי נכחה ב-7 ישיבות בהן לא נרשמה נוכחותה.

החלטת הוועדה

ועדת האתיקה התחשבה בתגובת השרה רגב, אך לא מקבלת כהסבר סביר את היעדר ידיעתה על מכסת ההיעדרויות שכן היא קבועה בחוק ומופיעה גם בהחלטות ועדת האתיקה. מכיוון שזו הפעם הראשונה שהשרה רגב נעדרת מעבר למכסה הקבועה בחוק ולמרות שמדובר בחריגה משמעותית, **הוועדה מחליטה להטיל עליה סנקציה של הערה ושליטת שכר למשך יום.**

8. ראש הממשלה בנימין נתניהו:

נעדר מכ-8 ישיבות מעבר למכסה הקבועה בחוק.

החלטת הוועדה

הוועדה מחליטה כי נוכח נסיבות המלחמה ועומס תפקידו של ראש הממשלה שלא להטיל עליו סנקציה.

ד. החלטה שתובא לקראת מושב החורף להסדרת התנהלות הוועדה בעניין היעדרויות חברי הכנסת

לתשומת לב חברי הכנסת ולאור שאלות שמתעוררות בהקשר של היעדרויות ודרך התנהלות הוועדה, הוועדה תקבע נוהל והחלטה עקרונית שתובא בפניי חברי הכנסת לפני תחילת מושב החורף לענין הבאת אסמכתאות והצדק על היעדרויות בפני הוועדה.

ה. פניה עקרונית להפחתת מכסת ההיעדרויות של שרים וסגני שרים שאינם חברי הכנסת

ועדת האתיקה קיבלה פנייה עקרונית בבקשה להפחית את מכסת ההיעדרויות של שרים וסגני שרים שאינם חברי הכנסת, משום שהמכסה הקבועה בחוק גבוהה גם לאחר שהם ממלאים את תורנות המליאה. הוועדה הכירה בעיסוקיהם הרבים של שרים שאינם חברי כנסת מחוץ לכנסת. לכן בהחלטה 33/20 הוגדלה מכסת ההיעדרויות המותרת לשרים שאינם חברי כנסת ל-3/4 מישיבות הכנסת. הוועדה סבורה שהמכסה הזו, שהיא מצומצמת, נכונה גם כיום בשל החשיבות והמשמעות שבנוכחות השרים בכנסת, לרבות לענין דיווחים לכנסת על פעילות משרדם, מענה על שאלות, התייחסות להצעות לסדר היום ולהצעות חוק במליאת הכנסת; וכן נוכחות בוועדות הכנסת, הן בנושאי הצעות חוק והן בנושאים שבגדר הפיקוח הפרלמנטרי של הכנסת.

ההחלטה תונח על שולחן הכנסת.